

Л. Л. Сотниченко,
к. е. н., доцент, Одеська національна морська академія

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ ЙОГО ІНФРАСТРУКТУРИ

L. Sotnichenko,
Ph.D., Associate Professor, Odessa National Maritime Academy

INSTITUTIONAL MANAGEMENT OF REGIONAL COMPETITIVENESS ON THE BASIS OF ITS INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT

У статті обґрунтовано необхідність державного управління регіоном через те, що формування його конкурентних переваг багато в чому від цього залежить. Проаналізовано поняття державної регіональної політики й зазначено, що державне управління регіоном реалізується за допомогою розробки відповідної державної регіональної політики. Розглянуто й проаналізовано існуюче законодавство, на якому ґрунтується державне управління регіонами і є базою формування регіональної політики. Підкреслюється важливість регіональної транспортної політики як ефективного засобу використання внутрішніх резервів регіону. На основі проведеного аналізу, виділено властивості регіонального управління й запропоновано структурну схему формування регіональної політики розвитку транспортної інфраструктури регіону, описане алгоритм її формування.

In the article the necessity of the government is proved so as the formation of its competitive advantages depends on it. The concept of the state regional policy is analyzed and specifies that the government policy is realized by means of working out of a corresponding state regional policy. The existing legislation on which the government regions is based on is considered herewith and analyzed and is based on formation of a regional policy. The importance of a regional transport policy as an effective means of use of internal regional reserves is underlined. On the basis of the analysis, the properties of regional government are allocated and a diagramme of regional policy formation of development of a transport region infrastructure is offered, the algorithm of its formation is described.

Ключові слова: інституційне забезпечення, транспортна інфраструктура, регіональна політика, властивості регіонального управління, формування регіональної політики.

Key words: institutional management, a transport infrastructure, the regional policy, properties of a regional government, formation of a regional policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Чинна на цей час система управління регіоном недостатньо ефективна, тому що за відсутності або недостатній розвиненості нових структур і достатньо ефективних механізмів для реалізації функцій управління відкидає старі форми й методи.

Формування конкурентних переваг регіону багато в чому залежить від тієї системи управління, котра зараз склалася як на державному рівні, так і на локальному. На регіональному рівні одним із самих перспективних ресурсів, що дозволяють формувати конкурентоспроможний потенціал, є інфраструктура регіону, яку не можна перемістити в інше місце і яку необхідно розбудувати. Однак навіть наявність розвинутої інфраструктури також не завжди обумовлює її ефективне використання. Тому необхідний комплексний підхід до управління як на державному, так і на регіональному рівні для вибору єдиного й оптимального вектору розвитку інфраструктури для посилення конкурентних переваг регіону.

Державне регулювання процесів розвитку регіональної інфраструктури — це система економічних, адміністративних і нормативно-законодавчих заходів,

здійснюваних державними й регіональними установами, з метою забезпечення збалансованого розвитку регіональної інфраструктурної системи і її адаптації до мінливих умов. Зміст державного регулювання процесів розвитку інфраструктури, його форми й методи повинні визначатися, з одного боку, загальнодержавною економічною політикою, а з іншого боку — регіональною економічною політикою, що враховує особливості розвитку регіонів різного типу.

Життєздатність соціально-економічного середовища регіону багато в чому залежить від рівня розвитку й надійності інфраструктури. Тому інфраструктурна облаштованість регіонального ринку повинна стати першорядним завданням держави.

На підставі цих міркувань можна стверджувати, що вдосконалення системи управління регіоном, яка має стати гарантом та основою забезпечення його конкурентоспроможності за рахунок розвитку інфраструктури пов'язане з постійним зростанням потреби в останній. Будь-які зміни, що вносяться до структури управління, мають служити засобом підвищення ефективності та конкурентоспроможності роботи різних галузей у ре-

гії, роботу котрих визначає рівень розвитку інфраструктури.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням питань інституційного забезпечення управління конкурентоспроможністю регіону на основі розвитку його інфраструктури займалися ряд науковців не тільки економічного, але й юридичного спрямування: Д. Норт, М. Долішній, Б. Корсунський, О. Кузнєцова, Б. Жихаревич, С. Сулакшин, Т. Пильневої, Р. Румянцева.

МЕТА СТАТТІ

Основною метою статті є дослідження інституційного забезпечення управління конкурентоспроможністю регіону на основі розвитку його інфраструктури.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Державне управління регіоном реалізується за допомогою розробки відповідної державної регіональної політики. Категорія "державна політика" може бути представлена в різних контекстах.

Так, наприклад, державна політика представляється як "загальна назва всієї системи заходів державного управління економікою за допомогою ресурсів, наявних у розпорядженні держави" [1, с. 398]. За визначенням професорів Т.Г. Пильневої і Н.Н. Потрубача: "Державна політика — це сукупність заходів, здійснюваних державними органами, спрямованих на впорядкування, коректування й підтримку соціально-економічних процесів розвитку суспільства, які забезпечують економічне зростання і необхідний рівень добробуту країни" [2, с. 5]. При цьому доповнюється, що також під державною політикою розуміється проведена державою генеральна лінія економічних дій, що дає бажану спрямованість економічним процесам через сукупність заходів, що вживають урядом, за допомогою яких досягаються намічені цілі. Тим самим в економічній політиці знаходить безпосереднє відбиття проведений урядом країни курс.

Дане висловлення розширює уявлення про поняття "державна політика", однак недостатньо розкриває сутність і зміст цієї категорії.

Ще в одному дослідженні державна політика розумілася як "система цілей і цінностей, державно-управлінських заходів, рішень і дій, оформлених відповідними нормативно-правовими актами й програмами, спрямованими на реалізацію цілей економічного розвитку" [3, с. 5].

Дане бачення більш повно відображає зміст розглянутої категорії.

Державна політика здійснюється на всіх рівнях територіальної ієрархії суспільства — центральному, регіональному, місцевому.

На кожному з них формуються свої цілі, застосовуються специфічні інструменти, діють окремі суб'єкти економічної політики. При цьому актуальне питання про розподіл компетенцій: на якому саме рівні влади повинні здійснюватися ті або інші функції регулювання економіки: що слід робити на рівні центрального уряду, а що — на місцях у рамках місцевого самоврядування; і більш того: до якого ступеня органам влади всіх рівнів взагалі слід займатися таким регулюванням [4, с. 95].

Слід погодитися з висловленням учених про те, що теоретичне поняття державної політики ширше поняття державного регулювання економіки, тому що перша може ґрунтуватися й на принципі невтручання держави в господарське життя, хоча на практиці це не має місце. "У цей час питання стоїть не про необхідність державного регулювання економіки, а про його масштаби, форми й інтенсивності" [2, с. 22].

У системі державного регулювання важливе місце повинне займати держрегулювання економічного розвитку регіонів, під яким економіст О.В. Кузнєцова пропонує розуміти дії центральних органів влади, ціль яких — виборчий вплив на економічний розвиток окремих територій". При цьому регіональна економічна політика (або регіональна політика) вживається як синонім державного регулювання економічного розвитку регіонів, і не містить у собі економічну політику регіональних органів влади" [5, с. 10]. У цьому ж змісті висловлюються економісти Б.Л. Корсунський і С.Н. Леонов, які дотримуються "розуміння регіональної політики як державних заходів щодо перерозподілу ресурсів між регіонами країни заради досягнення заданих (загальнонаціональних) цілей" [6, с. 36]. М. Долішній вважає, що "у широкому розумінні регіональна політика — це система цілей і дій, що спрямовані на реалізацію інтересів держави щодо регіонів та внутрішніх інтересів самих регіонів, яка реалізується за допомогою методів, що враховують історичну, етнічну, соціальну, економічну та екологічну специфіку території" [7, с. 441].

Учений наголошує, що за сьогоденних умов регіональна політика стає вагомим інструментом просторового регулювання соціально-економічного розвитку, особливо в тих сферах, де дія ринкових важелів обмежена (соціальної, екологічної, науково-технічної). Тільки через механізми регіональної політики, як важливого елемента загальнонаціональної стратегії, можна активізувати внутрішні потенціали регіонів для соціально-економічного зростання території і держави в цілому. Саме регіональна політика може стати універсальним засобом ефективного використання внутрішніх регіональних резервів, чого важко досягти за допомогою галузевих методів управління.

Кожна держава розробляє власну модель регіональної політики, яка враховує її стратегічні пріоритети й базується на специфічних ресурсах, які є в наявності.

Ефективність державного управління розвитком регіону допускає дослідження проблем взаємозв'язку регіональної економіки й внутрішньорегіональної політики. При цьому важливо як теоретичне осмислення різних аспектів регіонального розвитку, так і чітке виділення шляхів, завдань, інструментів, механізмів прогресивного перетворення об'єкту управління — регіонального господарства у всьому його різноманітті, з багатогранним обліком реальної дійсності. Разом з тим, у регіональних умовах особливо не слід забувати про те, що "сутність адміністрування й управління укладається в застосуванні знань до існуючих конкретних реальностей для досягнення бажаних результатів".

Таким чином, можна сказати, що регіональне управління являє собою територіальний рівень державного управління й включає сукупність закономірностей, принципів, функцій, форм і методів системного впливу на соціально-економічні процеси в регіоні, що забезпечують реалізацію його специфічного потенціалу, спрямо-

ваних на підвищення якості життя населення відповідно до сучасних суспільних потреб на основі раціонального використання ресурсів і з різностороннім обліком територіальних факторів і місцевих особливостей.

Дослідження характерних рис регіонального управління дозволяє виділити кілька важливих ознак і властивостей регіонального управління.

Регіональне управління є територіальним рівнем загальнодержавного управління, тому що стає провідником і основним виконавцем як державної соціально-економічної політики, так і внутрішньорегіональної політики (що часто має специфічні ознаки). У зв'язку із цією першою властивістю є істотною залежність образу й інтенсивності управлінських дій від рішень вищих органів влади.

Далі слід загострити увагу на об'єктивній необхідності формування в регіональній системі відносин сумісності між населенням, суб'єктами, що халяжують, муніципальними органами й регіональною адміністрацією. По суті — це ідея цілісності, адекватності, сумісності й нерозривності соціально-економічних інтересів, цілей, устремлень, мотивів, цінностей у регіональній співтоваристві. Сучасне регіональне управління повинне забезпечувати приведення різноманітних інтересів у системі регіону в певну відповідність. Звичайно, повної відповідності добитися важко, часом неможливо, але прагнути до цього потрібно. У сфері суспільних відносин регіональне управління проявляється як сукупність соціальних цінностей, що виразно склалися і виявляє помітний прогресивний вплив на розвиток регіонального співтовариства, стимулюючи наріваючі зміни, нововведення, перетворення. У свою чергу, під впливом соціально-економічних перетворень відбуваються різноманітні зміни й у системі регіонального управління. Ця взаємозумовленість виступає як одна зі значимих ознак регіонального управління.

Регіон є складною багатофункціональною й багатоаспектною системою. Тому управління регіоном вимагає всеохоплюючого системного підходу. Дослідники систем управління звертають увагу на необхідність вивчення об'єктів у єдності взаємозв'язків і взаємозалежностей. "Системний підхід — це підхід до дослідження об'єкту (проблеми, явища, процесу) як до системи, у якій виділені елементи, внутрішні й зовнішні зв'язки, найбільш істотним образом впливають на досліджувані результати його функціонування, а цілі кожного з елементів визначені із загального призначення об'єкту".

Визнані американські фахівці в області управління Г. Кунц і С. О'доннел відзначають: "Системний підхід змушує вчених і практиків у конкретній області постійно пам'ятати, що не можна підходити до жодного елемента, явища або проблеми без обліку його наступних взаємодій з іншими елементами".

Системний підхід у регіональній управлінні дозволяє не тільки побачити критичні змінні й обмеження в їхніх взаємозв'язках у процесах функціонування різних структурних одиниць у регіональній господарстві, але й виробити відповідні організаційно-економічні рішення, вигідні як для складових елементів, так і для всієї системи в цілому. Безсистемність загрожує фрагментарністю, півзаходами, хаотичністю, низькою ефективністю. Можна говорити про те, що без вивірених системних рішень цілісний стабільний і динамічний розвиток регіону важко собі уявити.

Таким чином, системність — найважливіша ознака регіонального управління.

Динамічний розвиток регіону неможливий без повноцінної реалізації наявного специфічного регіонального потенціалу. Регіональне управління завжди повинне мати уявлення щодо власного потенціалу, можливостей, умов й засобах приведення його в дію. Специфічний потенціал визначається обсягом використовуваних ресурсів, їх структурою, якістю, ступенем використання. До основних видів ресурсів регіону, як відомо, відносять: людські; природно-сировинні; фінансові; інвестиційні; матеріально-технічні; земельні; майнові; організаційні; інформаційні; наукові; правові; підприємницькі й, звичайно ж, інфраструктурні. Кожен регіон має власні, часто унікальні, розміри, зміст, структурні й якісні характеристики тих або інших складових загального потенціалу.

Результативність регіонального управління в сучасних умовах оцінюється як з позицій підвищення конкурентоспроможності регіону у внутрішньоукраїнському просторі, так і з погляду широти й глибини входження регіону до системи світогосподарських зв'язків і процесів, здійснюваних з багатобічним обліком зовнішніх факторів і умов, підвищення або стійкого збереження конкурентоспроможності регіону в різних її проявах, оскільки спричиняє, як відомо, зростання добробуту і якості життя населення регіону. А в цій справі ніяк не обійтися без застосування методів і інструментів стратегічного управління. Тим самим, можемо стверджувати, що стратегічна орієнтація регіонального управління, націлена на підвищення й/або стійке збереження конкурентоспроможності регіону є наступною важливою ознакою регіонального управління.

Таким чином, згідно з проведеним дослідженням, найбільш характерними властивостями регіонального управління є: істотною залежністю образу й інтенсивності впливів від рішень вищих рівнів влади; взаємозумовленість розвитку управління й відновлення спільних інтересів регіонального співтовариства; системність (аналізу, пророблень, рішень, дій); професійний рівень регіонального управління визначає ступінь реалізації специфічного потенціалу регіону; стратегічна орієнтація регіонального управління, націлена на досягнення тієї або іншої конкурентоспроможності регіону.

Ці властивості обумовлюють спрямованість і зміст регіонального управління в країні, визначають формування його регіональної політики розвитку.

Інструментом подолання економічної й інвестиційної кризи повинна стати регіональна транспортна політика. Така політика створює умови для припливу інвестиційних ресурсів у промисловість регіонів, їх економічного розвитку. І, незважаючи на те, що в Україні діють: Концепція розвитку транспортно-дорожнього комплексу України на період до 2020 року, спрямована на посилення державної транспортної політики, яка необхідна для доповнення і коригування дій ринкових механізмів з метою забезпечення ефективного, відповідаючого суспільним інтересам формування транспортної системи держави та ринку транспортних послуг; Концепція реформування транспортного сектору економіки, затверджена постановою КМУ від 9 листопада 2000 р. № 1684 й передбачає реформування транспортного сектору економіки і стабілізацію його розвитку і конкурент-

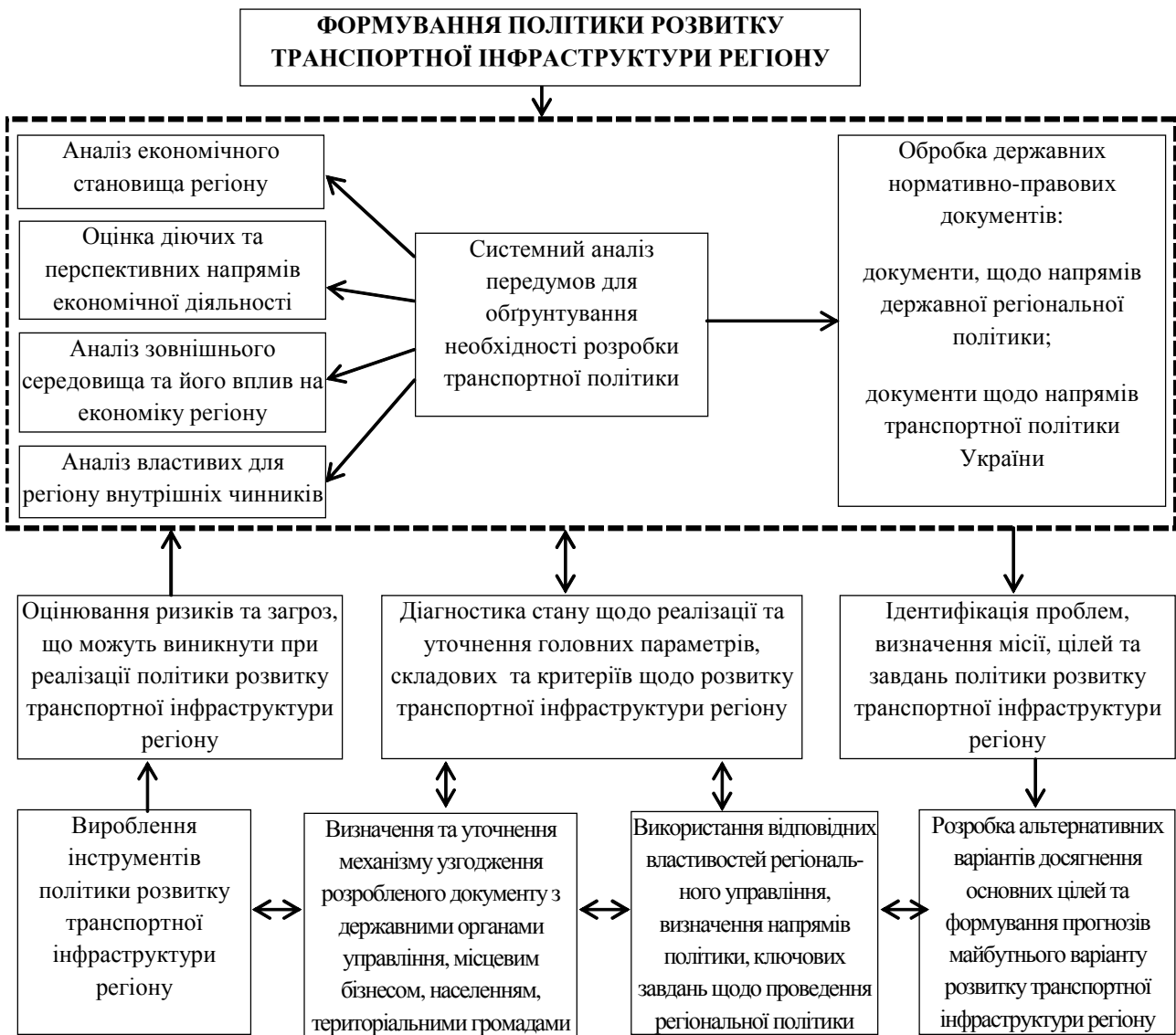

Рис. 1. Структурна схема формування регіональної політики розвитку транспортної інфраструктури регіону

носпроможності в сучасних умовах; Стратегія інтеграції України до ЄС, затверджена Указом Президента України від 11 червня 1998 року №6 15, що визначає основні напрями співробітництва України з Європейським Союзом; Програма утвердження України як транзитної держави 2002—2010 роках, затверджена ЗУ від 7 лютого 2002 року № 3022; Концепції створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні, затверджена постановою КМУ від 4 серпня 1997 р. № 821, доцільно сформуванню інфраструктурну, транспортну політику регіону (області) у вигляді документа, що містить механізм прийняття й реалізації ефективних управлінських рішень на локальному рівні.

У зміст такої політики включаються: стратегія регіону в сфері функціонування інфраструктури, зокрема транспорту (мета, пріоритети, принципи); законодавчі нормативи й інструктивні матеріали для реалізації цілей такої діяльності; методичні розробки щодо аналізу функціонування транспортної інфраструктури; організація контролю над реалізацією політики.

Розробка інфраструктурної транспортної політики передбачає певні етапи: формування стратегічних цілей і завдань; аналіз економічного становища регіону; оцінка діючих і перспективних напрямків економічної діяльності; аналіз зовнішнього середовища та її впливу на економіку регіону; аналіз властивих для даного регіону внутрішніх факторів; вибір стратегії.

Основною частиною розробки інфраструктурної транспортної політики є планування напрямків економічного розвитку регіону, який визначає стратегічні й тактичні цілі транспортної політики й способи її реалізації. Вона визначає границі інвестиційної діяльності, тобто дозволяє вибрати напрямку й установити критерії обмежень.

При цьому прийняття рішень в області транспортної політики буде проводитися відповідно до встановлених цілей й підкорятися ряду обмежень, покликаних сприяти фінансовій стабільності суб'єктів господарювання.

Інфраструктурна транспортна політика є основою всього процесу управління транспортом регіону. Формування політики означає скорочення можливих альтернативних дій, спрощення й прискорення процесу ухвалення рішення. Головне її призначення — забезпечення по-

слідовності дій у будівництві й модернізації інфраструктури регіону. Політика встановлює стандарти, якими повинні керуватися економісти, відповідальні за управління транспортом. Вона визначає основу дій осіб, що ухвалюють стратегічні рішення. Управління транспортом створює як би єдине інформаційне поле й у цілому — основу здійснення транспортної політики в регіоні. Розумна транспортна політика визначає напрямок спеціалізації регіону в певних галузях промисловості, сільського господарства, соціальної сфері. З урахуванням вищевикладених документів та особливостей щодо формування регіональної транспортної політики, можливо запропонувати структурну схему формування регіональної політики розвитку транспортної інфраструктури регіону (рис. 1).

Алгоритм формування такої політики має таку структуру:

— Формування такого документу, починається з системного аналізу передумов для обґрунтування необхідності розробки та реалізації регіональної транспортної політики. Проводиться ґрунтовний аналіз чинного законодавства, нормативно-правових актів, програм та інших документів розроблених як на рівні держави, так і на регіональному рівні, аналіз економічного становища регіону, зовнішніх та внутрішніх чинників, що впливають на економіку регіону.

— Ідентифікація проблем, визначення завдань та кінцевих цілей реалізації політики на основі застосування наукових підходів, котрі ґрунтуються на певній системі принципів її проведення та у відповідності з реалізацією життєво важливих інтересів регіону.

При розробці прогнозу комплексного розвитку країни в цілому необхідно виділення регіональних особливостей території з обліком їх близькості й розвиненості транспортної мережі, наявності й розробленості корисних копалин, ступеня їх інтеграції в єдиний економічний простір країни. Відповідно до викладеної мети можна сформулювати наступні перспективні завдання регіональної транспортної політики:

— на підставі нормативно-правової бази узгодження позицій державних і регіональних органів влади за темпами розвитку ВРП, транспорту країни й регіонального транспорту;

— розмежування прав і обов'язків з управління транспортом країни й регіональним транспортом у здійсненні пасажирських і вантажних перевезень у місцевих, міжрегіональних і міжнародних сполученнях (у тому числі в складі міжнародних транспортних коридорів — МТК):

— облік природно-кліматичних умов при розробці програм розвитку регіонального транспорту з виділенням специфічних регіонів;

— узгодження державних і регіональних органів в області безпеки руху й екології;

— узгодження програм з реконструкції транспортних комунікацій, а також нового транспортного освоєння в ув'язуванні із прогнозами розвитку й розміщення продуктивних регіонів і розселенням населення.

Для реалізації викладеної мети й завдань регіональної транспортної політики використовуються ті ж економічні механізми, які вже тривалий період використовуються на державному рівні практично для транспортного комплексу в цілому.

— Використання при формуванні політики відповідних властивостей регіонального управління, (принципів), визначення напрямів політики, ключових завдань щодо проведення регіональної політики.

— Встановлення механізму узгодження та уточнення регіональних питань з державою та громадістю (у контексті забезпечення взаємоузгодженості інтересів людини, суспільства та держави, застосування механізму соціального партнерства).

— Проведення процедури оцінювання ризиків та загроз економіці регіону та державі (суспільно-політичній чи соціально-економічній стабільності). Такі ризики можуть виникнути як під час реалізації регіональної транспортної політики, так і після її завершення.

— Дотримання відповідного порядку щодо послідовності розробки та реалізації проектів концепцій, стратегій, програм, проектів, планів, заходів та контролю за їх виконанням та втіленням їх на рівні регіону.

Важливим у всій цій схемі є проведення постійного моніторингу виконання заходів, одержаних результатів щодо реалізації регіональної політики.

Так, наприклад, велике значення при формуванні регіональної транспортної політики слід приділити дослідженню та опрацюванню нормативно-правових актів держави. Так, зокрема мова йде про документи, що містять інформацію щодо напрямків державної регіональної політики: Концепцію державної регіональної політики; ЗУ "Про засади внутрішньої і зовнішньої політики"; ЗУ "Про державно-приватне партнерство"; ЗУ "Про стимулювання розвитку регіонів"; ЗУ "Про державні цільові програми"; ЗУ "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України"; ЗУ "Про планування і забудову територій"; ЗУ "Про Генеральну схему планування території України"; Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року; Державна Програма економічного та соціального розвитку України, а також документи щодо напрямів транспортної політики України: Транспортна стратегія України на період до 2020 року"; Концепція розвитку транспортно-дорожного комплексу України на період до 2020 года; Концепція реформування транспортного сектору економіки; Стратегія інтеграції України до ЄС; Програма утвердження України як транзитної держави 2002—2010 роках; Концепції створення та функціонування національної мережі міжнародних транспортних коридорів в Україні.

Здійснюючи системний аналіз передумов необхідності розробки та реалізації регіональної політики необхідно провести відповідні аналітичні та прогнозні розрахунки, необхідно оцінювати ефективність майбутньої політики з огляду на реальний стан ситуації, що склалася у конкретному регіоні.

Визначення ж головної мети регіональної політики передбачає чітке визначення стратегічних пріоритетів економічного розвитку регіону взаємоузгодження їх на рівні держави, суспільства та людини.

Важливим питанням є також розробка альтернативних варіантів для досягнення цілей, визначення критеріїв їх відбору, прогнозування майбутнього розвитку регіону.

Особливої уваги заслуговує питання оцінювання ризиків та загроз, що виникають не лише у разі несвоєчасного та неадекватного проведення заходів регіональної політики, а й у процесі реалізації політики.

Практичну основу реалізації регіональної політики складає низка пов'язаних одна з одною процедур та методик, які, зокрема, дозволяють визначитися з альтернативними напрямками політики, оцінка ризиків та загроз їх реалізації у процесі реалізації політики, інструменти реалізації політики. Це дозволяє використовувати вказану схему не лише для напрацювання регіональної транспортної політики, але й для прийняття ефективних управлінських рішень управлінських рішень, спрямованих на пошук раціонального варіанта розвитку регіону та підвищення його конкурентоспроможності, здійснювати прогноз розвитку процесу вдосконалення системи регіонального управління.

ВИСНОВКИ

Отже, запропонована схема відображає процеси, що містять відповідну послідовність управлінських дій, поєднаних в одній регіональній системі аналізом певних масивів інформації, зокрема щодо: дослідження становища об'єкту управлінського впливу (проведення аналізу соціально-економічного становища регіону, оцінювання діючих та перспективних напрямів економічної діяльності регіону, визначення специфічного потенціалу регіону, аналіз зовнішнього середовища, аналіз властивих для регіону внутрішніх чинників); формулювання альтернатив стосовно розробки й реалізації регіональної політики щодо модернізації інфраструктури регіону (транспортної політики регіону) з порівнянням отриманих результатів з ризиками та загрозами, що можуть виникнути у разі її непроведення; поетапного узгодження її цілей та завдань з життєво важливими інтересами регіону та держави.

Базою для розробки транспортної політики служить повна інформаційна забезпеченість, в основі якої перебувають дані про економічне господарювання регіону як за поточний період, так і на перспективу. Підсистема збору й аналізу інформації повинна включати наступні елементи й виглядати в такий спосіб: система нормативно-правової документації як на рівні держави, так і регіону, міжнародні документи щодо регулювання роботи транспорту; система внутрішньої звітності суб'єктів господарювання; система збору й обробки поточної зовнішньої інформації; система нагромадження й систематизації інформації; система економічних досліджень; система аналізу інформації.

Сьогодні джерела позитивної динаміки економічного зростання відшуковуються не стільки на стороні традиційних, "природних" умов виробництва, зв'язаних, наприклад, з наявністю ресурсів, а на стороні цілеспрямовано формованих, здобутих конкурентних переваг. Стосовно до України мова може йти про використання її транзитного потенціалу, пов'язаного з особливим географічним положенням країни як природного транспортного коридору, що з'єднує Європейський, Азіатсько-Тихоокеанський регіони й Американський континент.

Сказане дозволяє зробити висновок про те, що транспортний комплекс повинен розглядатися не тільки як найважливіший фактор економічного зростання нового, постіндустріального типу, як умова реалізації конкурентних переваг, але й, головним чином, як активний фактор формування конкурентоспроможності товарів і послуг у цілому.

Таким чином, важливість подолання економічної кризи й створення конкурентних переваг регіону диктує необхідність вдосконалення процесу формування регіональної транспортної політики.

Література:

1. Государственная экономическая политика: учеб. пособие / Т.Г. Морозова и др.; под ред. Т.Г. Морозовой. — М.: ЮНИТИ-ДАНА. 2006. — 255 с.
2. Жихаревич Б. Экономическая политика местных властей в реформируемой России / Б. Жихаревич, Н. Жунда, О. Русецкая // Вопросы экономики. — 2006. — № 7. — С. 94—107.
3. Кузнецова О.В. Экономическое развитие регионов: теоретические и практические аспекты государственного регулирования / О.В. Кузнецова. — Изд. 4-е. — М.: ЛКИ, 2007. — 304 с.
4. Корсунский, Б.Л. Управление развитием проблемного региона / Б.Л. Корсунский, С.Н. Леонов; Отв. ред. П.А. Минакир, Рос. акад. наук — Дальневост. отд.-ние. Ин-т экон. исследований. — Хабаровск: РИОТИП, 2006. — 276 с.
5. Регіональна політика: методологія, методика, практика / НАН України. Ін-т регіональних досліджень. Відпов. ред. акад. НАН України М.І. Долішній. — Львів, 2001. — 720 с.
6. Румянцева Р. Новая экономическая энциклопедия / Р. Румянцева. — М.: ИНФРА, 2005. — 724 с.
7. Сулакшин С.С. Модернизация экономики и экономической политики России. Экономическая доктрина РФ / С.С. Сулакшин // Труды центра проблемного анализа и государственно-управленческого проектирования. Вып. № 9. — М.: Научный эксперт, 2007. — 72 с.
8. Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>

References:

1. Morozova, T.G. (Eds.). (2006), "Gosudarstvennaya ekonomicheskaya politika" [The state economic policy]. Moscow: UNITI-DANA [in Russian].
2. Zhixarevich, B. (2006). "Ekonomicheskaya politika mestnix vlastey v reformiruemoj Rossii" [Economic policy of local authorities in the reformed Russia]. *Voprosi ekonomiki — Economy questions*, 7, 94—107 [in Russian].
4. Korsun'skiy, B.L. & Leonov, S.N. (2006), "Upravlenie razvitiem problemnogo regiona" [Management of development of problem region]. Khabarovsk: RIOTIP [in Russian].
5. Dolishniy, M.I. (Eds.). (2001), "Regional'na polityka: metodologaya, metodyka, praktyka" [The regional policy: methodology, a technique, practice]. Lvov: In-t regionalnyx doslidgen [in Ukrainian].
6. Rumyanceva, R. (2005), "Novaya ekonomicheskaya enciklopediya" [The new economic encyclopaedia]. Moscow: INFRA [in Russian].
7. Sulakshin, S.S. (2007), "Modernizaciya ekonomiki i ekonomicheskoy politiki Rossii. Ekonomicheskaya doktrina" [Modernisation of economy and economic policy of Russia. The economic doctrine]. *Nauchnyy ekspert — The scientific expert*, 9, 45—56 [in Russian].
8. "Zakonodavstvo Ukrayiny" [The legislation of Ukraine]. Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>
Стаття надійшла до редакції 27.05.2014 р.